

گزارش

شلیک به «مغز اصلاحات»

اصلاحات ماند، عسکر ها چه شدند؟

صبح ۱۲ اسفند ۱۸ سال پیش با شلیکی بی صدا در خیابان بهشت، حجابیان ترور شد و صبح ۲۳ اسفند در زمانه‌ای که خبری از رسانه‌های مجازی نبود، خبر ترور نظریه پرداز اصلاح طلبان بر پیشانی بسیاری از روزنامه‌های کشور نقش بست و پیگیری و تحلیل «عاملان» و «آمران» ترور به یکی از سرخط‌های خبری ایران و جهان تبدیل شد. اما ماجرا چه بود؟ سال ۹۸ در گزارشی به بازخوانی این ترور پر داخته شد: سعید عسگر جوان ۲۰ساله‌ای بود که با اسلحه ماکاروف حجابیان را از ناحیه صورت ترور کرد. عسگر بر اساس حکم دادگاه به ۱۵سال حبس محکوم شد. دادگستری کل تهران در ۲۲ اردیبهشت ۷۹ درباره حکم عاملان ترور حجابیان اعلام کرد: «برابر رأی شعبه ۳۲ دادگاه انقلاب اسلامی تهران عاملان ترور حجابیان به زندان محکوم شدند. متهم ردیف اول: سعید عسگر، فرزند محمد، دانشجوی ۲۰ساله دایر بر اقدام علیه امنیت کشور از طریق مباشرت به ترور سعید حجابیان و ابوالقاسم شفیعی به مجازات ۱۵ سال حبس در زندان اصفهان محکوم شد. سیدمحسن مجیدی نیز به اتهام اقدام علیه امنیت کشور از طریق معاونت در ترور حجابیان و شفیعی و کاوه به ۱۰ سال حبس در زندان شیراز محکوم شدند و محمدعلی مقدمی به اتهام اقدام علیه امنیت کشور از طریق معاونت در ترور حجابیان به هفت سال حبس در زندان کرمانشاه محکوم شد. بقیه متهمان نیز به حبس از چهار تاسه سال محکوم شده و موسی جان نثاری، مهدی و روغنی و سعید گدگوانی نیز بر ته شدند.» اما عسگر کمتر از یک سال در زندان ماند و به سرعت آزاد شد. اگرچه حجابیان او را بخشید اما همواره این ابهام وجود داشته است که عسگر چرا از بابت و چه عمومی جرم در زندان نماند. حجابیان سال‌ها بعد در گفت‌وگویی درباره سعید عسگر گفت: «معتقدم سعید عسگر در جریان ترور من کاره‌ای نبود. عسگر تنها ماشه بود. آنهایی که ماشه را کشیدند، ما هم هستند. آنهایی که من را ترور کردند، افراد بی‌تجرب‌ای بودند... برای او ۱۵سال زندان در نظر گرفته شد اما بعد از یک‌سال آزادش کردند. جالب اینجاست که ترور من حتی برای عسگر و همدستش پیشینه کیفری هم به حساب نیامد.» حجابیان در بخش دیگری از گفت‌وگوی خود، ترورش را به دلیل پیگیری‌هایش در ماجرای قتل‌های زنجیره‌ای دانسته بود: «ترور من دقیقا به‌دلیل پیگیری‌های من در پرونده گروه‌های دوسر در موضوع قتل‌های زنجیره‌ای بود. من در ۷۷روزنامه صبح امروز را منتشر کردم که نقش مهمی در افشای قتل‌های زنجیره‌ای داشت و فکر می‌کنم که کاملاً نتیجه‌بخش هم بود.» حجابیان در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه آیا ترور خود را مربوط به وزارت اطلاعات با مسئولیت علی یونس می‌داند یا خیر، گفته بود: «ترور من ربطی به وزارت اطلاعات نداشت. ضمن اینکه قبل از وقوع ترور، آقای یونس در جلسه‌ای با اصلاح‌طلبان و مخالفان اصلاحات در آن حضور داشتند، به من گفت می‌خواهند شما آقای نوری را بزنند. ایشان در جریان بود که چنین اتفاقی می‌افتد اما! اینکه ترور من به این امر مربوط شود، خیر، این طور نبود.» حجابیان در پایان این گفت‌وگو گفت: «مثل قتل‌های زنجیره‌ای هنوز با ترورم کنار نیامده‌ام. سعید حجابیان درباره حمله عسگر به این خوابگاه دانشجویی هم گفته بود: «جالب اینجاست که ترور من حتی برای عسگر و همدستش پیشینه کیفری هم به حساب نیامد... وقتی ضارب من به همراه تیم خود به دلیل حمله به خوابگاه طرشت دانشگاه علامه طباطبائی و ضرب‌وشتم دانشجویان و تخریب خوابگاه، دادگاهی شدند، در کیفرخواست قرائت‌شده ضارب من فاقد پیشینه کیفری معرفی شد که این امر مورد اعتراض و کیل دانشگاه قرار گرفت.»

سعید عسگر چه گفت

عسگر هم درباره ترور حجابیان گفته بود: «تلاش گروه ما به سرپرستی مجیدی(سید مرتضی) بر این بود تا پیرامون خود را از فساد پاک کنیم و اگر اقداماتی از این دست در شهری انجام داده‌ایم، با هدف پاکسازی جامعه از فساد بوده است.... یکشنبه ۱۲ اسفندماه سال گذشته [۱۳۷۸] ساعت هفت صبح من با ابوتوبس و تاکسی به میدان حر رفتم و طبق قرار ساعت ۸ و ۲ دقیقه مجیدی با یک موتور سوزوکی هزار سربلر آمد. من به او گفتم مگر قرار نبود با هوندا ۱۲۵ بیایی؟ جواب داد که قرار عوض شد. با همان موتور سیکلت به نزدیکی ساختمان شورای شهر [آخیابان بهشت] رفتم. ساعت ۸ و ۲ دقیقه یک نفر با بارانی سرمه‌ای آمد که مجیدی گفت او [امحمدعلی] مقدمی است. مقدمی وارد ساختمان شورا شد و سپس بیرون آمد و با اشاره گفت که سعید(حجابیان هنوز نیامده است. بعد از این یک خانمی نیز به سمت شهر کرد و به سمت شهرداری تهران رفت و سپس مقدمی با اشاره گفت حجابیان می‌آید و به دنبال آن او به سمت حجابیان رفت و با دادن نامه او را متوقف کرد... من نیز به سمت آنان رفتم و وسط خیابان «بهشت» اسلحه را مسلح کردم...».(روزنامه اطلاعات هفتم اردیبهشت۷۹)

سده‌شنبه

۲۴ • ۱۲ • ۱۴۰۰

۱۲ شعبان۱۴۴۴ / ۱۵ مارس ۲۰۲۲

وزیر ارتباطات دسترسی به اطلاعات در پیام‌رسان‌های داخلی را تأیید کرد

وقتی وزیر

به «حریم خصوصی»

باور ندارد...

لایحه حفاظت از داده‌های شخصی کاربران در مسیر تصویب؟

آرمان ملی – مطهره شفیعی: خیالاتن راحت باشد؛ به راحتی می‌توان وارد فضای خصوصی شد! این جمله ماحصل آنچه است

که روز گذشته وزیر ارتباطات مطرح کرد. یکی از نگرانی‌های کاربران فضای مجازی نفوذ و محدودسازی فضای خصوصی است و این نگرانی با طرح صیانت یا اینترنت ملی بیش از همیشه شد. پیش از این عنوان می‌شد که امنیت شبکه‌های مجازی به اندازه‌ای بالاست که نهادی توانایی رجوع به آنها را ندارد اما دیروز وزیر ارتباطات با دادن این اطمینان که اطلاعات شخصی مردم در پیام‌رسان‌های داخلی حفظ می‌شود، تأکید کرد: «حتی نهادهای نظارتی اجازه دسترسی به داده‌ها را ندارند و برای این نهاده‌ها با داشتن حکم از قضات و یژه‌ای که منصوب مستقیم رئیس قوه هستند و در موارد خاص با آذن رئیس قوه قضائیه طبق اصل ۲۵ قانون اساسی می‌توانند به داده‌ها دسترسی پیدا کنند. وی با بیان اینکه حتی نهادهای نظارتی نیز اجازه دسترسی به عنوان اظهارات مردم را ندارند، تصریح کرد: من عنوان می‌دهم که وضعیت چنین است و خیال‌شان بابت حفاظت از داده‌ها راحت باشد. زارع‌پور افزود: هر

اظهاراتی که بر نگرانی‌ها افزود

وزیر ارتباطات درباره نگرانی مردم در حوزه حریم خصوصی گفت: یکی از مواردی که باعث عدم رغبت مردم به استفاده از پیام‌رسان‌های بومی شده، نبود قانون در این قضا است. برای رفع این خلأ، لایحه حفاظت از داده‌های شخصی کاربران را که در دولت گذشته تهیه شده است، به روز می‌کنیم و آن را به سرعت از طریق کار گروه امنیت شبکه‌های مجازی به اندازهای بالاتر مصوبات این حوزه در دولت تشکیل شده است، به مجلس می‌فرستیم. زارع پور با تأکید بر فتوای رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره حفاظت از داده‌های شخصی مردم و اینکه در قانون اساسی نیز عنوان شده که هیچکس حق ندارد به داده‌های شخصی مردم دست اندازی کند، افزود: خیال مردم از بابت حفاظت از داده‌های‌شان راحت باشد. حتی نهادهای امنیتی نیز صرفا با داشتن حکم قضای از قضات ویژه‌ای که منصوب مستقیم رئیس قوه هستند و در موارد خاص با آذن رئیس قوه قضائیه طبق اصل ۲۵ قانون اساسی می‌توانند به داده‌ها دسترسی پیدا کنند. وی با بیان اینکه حتی نهادهای نظارتی نیز اجازه دسترسی به عنوان اظهارات مردم را ندارند، تصریح کرد: من عنوان می‌دهم که وضعیت چنین است و خیال‌شان بابت حفاظت از داده‌ها راحت باشد. زارع‌پور افزود: هر

«آرمان ملی» لزوم بازگشت چهره‌های محبوب به صداوسیما را بررسی می‌کند

عادل به قاب تلویزیون مردم باز خواهد گشت؟

فردوسی‌پور: بگذارید من سکوت‌م را ادامه بدهم و ببینیم قسمت چیست

آرمان ملی – حمید شجاعی: تغییر در راس هرم مدیریتی

جام جم شاید برای بسیاری از امیدواری و سوال را ایجاد کرد که آیا با تغییر مدیران اساسا فضا برای بازگشت چهره‌های محبوبی همچون عادل فردوسی‌پور باز خواهد شد؟ پرسشی که جلیلی رئیس سازمان صداوسیما در پاسخ به آن گفته بود که باید از تمام ظرفیت‌های انسانی و سرمایه‌های تلویزیون به نحو احسن استفاده کرد. حال چند ماهی است که همه منتظر بازگشت عادل به قاب تلویزیون در مقام مجری، گزارشگر و تهیه کننده هستند. اما آنچه مسلم است هنوز اختلافاتی وجود دارد، چراکه اگر عزمی برای بازگشت عادل با ۹۰ یا هر به نامه دیگری به شبکه ۳ بود؛ تمهیداتی اتخاذ می‌شد که در فصل جاری فوتبالی کشورمان فردوسی‌پور به قاب تلویزیون برگردد اما ادامه کار فوتبال بر تر نشان داد که هنوز برخی مدیران میانی صدا و سیما بازگشت فردوسی‌پور را خوش ندارند. حال باید دید عادل فردوسی‌پور در آینده با برنامه‌ای جدیدی یا ادامه‌نود در تلویزیون حاضر خواهند شد یا به روال سابق جدایی ۳ ساله‌اش بیشتر خواهد شد و صر‌فا به تهیه‌کنندگی فوتبال ۱۲۰ در شبکه ورزش خواهد پرداخت.

لزوم بازگشت چهره‌های محبوب

تلویزیون طی دهه‌های گذشته توانسته به عنوان یک رسانه تاثیرگذار در جامعه عمل کند و با عملکردهای مشخص و محتواهای مفید و تا حدی جامعه پسند میزانی از اعتماد عمومی را از آن خود کند. این در حالی است که طی یک دهه گذشته این رسانه عملکرد سببونی‌واری از خود بر جای گذاشته و رویکردهایی در پیش گرفته که اساسا سبب‌ای از پسند مردم در آن به چشم نخورده‌است. از نوع برخورد با برخی چهره‌های محبوب مردم از سوی مدیران تا بخش برخی برنامه‌هایی که اساسا مورد پسند مخاطب واقع نشده باعث گردیده تا مخاطب تلویزیون بسیار افت کرده و کاهش یابد. چنانکه پیش از این نیز مسئولان و مدیران سابق تلویزیون به آن ده‌ها معترف بوده‌اند. نکته مهم اینجا است که اگر تا پیش از این در نه‌های متفاوت ۶۰، ۷۰ و ۸۰ که هنوز تلویزیون تنها منبع کسب اطلاعات، اخبار و نمایش محتواهای مختلف بود و همه چیز از کانال تلویزیون و بر اساس سیاست‌های دیکته شده به این رسانه به مردم ارائه می‌شد اما از اواخر دهه ۸۰ و ابتدای دهه ۹۰ با بروز و ظهور شبکه‌های اجتماعی

armanmeli.ir

سال پنجم

شماره ۱۲۵۷

لازم را ندارد، گفت: باتوجه به مخالفت وسیع اجتماعی و سایر اشکالات، صلاح نمی‌دانم که این طرح ادامه پیدا کند. ابوالحسن فیروزآبادی با بیان اینکه، اینکه یکی از کمیسوین‌های مجلس شورای راجع به کل فضای مجازی طرحی را ارائه دهد قاعدتاً دچار نقص و اشکال است، افزود: ما همان ابتدا که این طرح مطرح شد در مکاتبه با رئیس مجلس چند نکته را به عنوان اشکال مطرح کردیم. به اعتقاد ما راه اندازی تشکیلاتی موازی شورای عالی فضای مجازی با اختیار معادل این شورا در قالب کمیسیون عالی تنظیم مقررات فضای مجازی نیازمند اجازه از رهبری است. در همین حال به اعتقاد ما برخی از مواردی که در این طرح مطرح شد، چندان مناسباتی با حوزه فرهنگی نداشت مانند قضیه گیت وی. وی با

هفته‌جلسات مربوط به شبکه ملی اطلاعات بر گزار می‌شود، در آخرین جلسه مربوط به خدمات شبکه ملی اطلاعات برنامه برای حمایت از پلت‌فرم‌های سکوهای خدمات دهنده ارائه دادیم که به مرور اعمال و اطلاع‌رسانی می‌شود. امیدواریم به این واسطه روز به روز کیفیت پیام‌رسان‌ها افزایش پیدا کند.
همه مخالف؛ ۱۸ نماینده موافق!
گفتنی است نگرانی کاربران فضای مجازی از تصمیمات مشترک مجلس و وزارت ارتباطات زمانی افزایش یافت که تعدادی از نمایندگان طرح صیانت از کاربران در فضای مجازی را مطرح کردند که پس از آن بحث اینترنت ملی هم داغ شد. بسیاری از کارشناسان طرح صیانت را نوعی ورود به حوزه خصوصی افراد یا محدود کردن کاربران دانسته و با آن مخالفت کردند. حتی مرکز پژوهش‌های مجلس که مسئولان آن از اصولگرایان هستند هم با این طرح مخالفت کردند، چرا که تبعات زیادی برای کاربران به‌ویژه آزادی دارد که درآمذایی آنها از طریق فعالیت در فضای مجازی است. تصویب طرح از سوی تنها ۱۸ نماینده مجلس بر شدت اعتراضات افزود که در نهایت منتهی به مسکوت ماندن طرح شد. نکته قابل تأمل اینجاست که روز یکشنبه دبیر شورایاعالی فضای مجازی با بیان اینکه طرح حمایت از حقوق کاربران فضای مجازی پختگی

نظر می‌رسد اگر صدا و سیما می‌خواهد مخاطب از دست رفته خود را بازگرداندو همچنان در میان مردم جایگاهی داشته باشد باید به سمت بازگرداندن چهره‌های محبوب و مخاطب‌آور حرکت کند و گرنه ادامه این روند چندان نمی‌تواند ثمری برای این رسانه داشته باشد و احتمالا شاهد ریزش بیشتر مخاطبان خواهیم بود.

عادل بازمی‌گردد؟

یکی از تیم‌هایی که خبرنگاران و دست‌اندر کاران برنامه‌های ورزشی در آن عضویت دارند، رسانه ورزش است؛ تیمی با هوادیت ادموند بزرگ و کاپیتانی عادل فردوسی‌پور. در این راستا در حاشیه یک دیدار دوستانه؛ عادل فردوسی‌پور در آستانه ۲ سالگی تعطیلی برنامه نود، از اقدامات خود دور از قاب تلویزیون سخن گفت. وی در ابتدا درباره ترس رسانه ورزش اظهار داشت: ما تیم‌مان حدود ۱۴-۱۵ سال است که از فعالیت آن می‌گذرد، چیده‌ها خبرنگار ورزشی (از جمله تصویربردار، ریسرچر، گزارشگر، مجری و...) که همگی جزو بهترین‌های کشور هستند، دور هم جمع شده‌ایم و ما مسابقات تدارکاتی و دوستانه خیر خواهانه‌ای را بر گزار می‌کنیم؛ در یکی دو سال گذشته کرونا مانع برگزاری بازی در شهرستان‌های دیگر شده، اما در همین تهران و شهرستان‌ها مسابقات سعی داریم که بازی‌های خیرخواهانه برگزار کنیم. عادل فردوسی‌پور در واکنش به آمادگی بالای خود در ترکیب رسانه ورزش توضیح داد: از من که سن و سالی گذشته و ۴۷ ساله شدم، اما علاقه وجود دارد و بیشتر علاقه است تا خوب بودن؛ با بچه‌ها کنار هم هستیم و تمرینات خوب و لذت‌بخشی داریم و مسابقات‌مان واقعا حساس و جذاب است و استرس در حد بالا و فوق العاده و از آن لذت می‌بریم. بالاتر از صد درصدمان را برای موفقیت می‌گذاریم. البته این مجری و گزارشگر تلویزیون درباره احتمال بازگشتش به عرصه گزارشگری و قاب تلویزیون، پاسخ مبهمی داد و اظهار کرد: ببینیم چه می‌شود، بگذارید من سکوت‌م را ادامه بدهم و ببینیم چه خواهد شد و قسمت چیست. فردوسی‌پور با اشاره به مشکلاتی که در ۳ سال گذشته تحمل کرده گفت: من در ۳ سال گذشته خیلی سختی کشیدم و در این چندساله خیلی اذیت شدم و سختی‌های زیادی کشیدم، اما به نظرم زندگی قشنگی‌های خودش را دارد و در همین سختی‌هاست که آدم درس می‌گیرد و تجربه می‌اندوزد و باید به خوبی‌های زندگی فکر کرد و همیشه امیدوار بود.

مرعشی نایب رئیس جبهه اصلاحات شد

حسین مرعشی سمت دیگری گرفت و نایب‌رئیس جبهه اصلاحات شد. چند روز قبل یهزاد نویی بار دیگر به عنوان رئیس جبهه اصلاحات انتخاب شد و دلو قاسمی اصولگرا از تداوم ریاست او نگران شدند به نحوی که از طرف مختلف سبب شدن بازنشستگی سیاسی چریک پیر شدند. ترس اصولگرایان منطقی بود، چراکه می‌دانستند نبوی به خوبی توان سازمانده‌ی جریان اصلاحات را دارد و در صورت حضور اصلاح‌طلبان در انتخابات‌های پیش‌رو مجالی برای خودنمایی اصولگرایان نمی‌ماند. انتخاب حسین مرعشی به عنوان نایب‌رئیس هم انتخاب حساب شده‌ای است چراکه نبوی و مرعشی در دوره‌های مختلف در کنار هم حضور داشتند. روز گذشته سخنگوی جبهه اصلاحات از برگزاری انتخابات ترکیب هیات رئیسه جبهه اصلاحات خبر داد که دبیر کل حزب کارگزاران به عنوان نایب‌رئیس اول این جبهه انتخاب شد. علی شکوری‌راد، از برگزاری انتخابات هیات رئیسه این جبهه خبر داد که بر این اساس، سیدحسین مرعشی به عنوان نایب‌رئیس اول فاطمه راکی نایب‌رئیس دوم، علی باقری به عنوان دبیر و علی شکوری‌راد به عنوان سخنگوی جبهه اصلاحات انتخاب شدند.

اصرار دارند که قه‌م‌را فاسد کنند

قم یکی از شهرهای کلیدی در کشور است که به سبب مبارزات انقلابی و حضور مراجع مهم در این شهر از اهمیت زیادی برخوردار شده. همستر از آن حرم حضرت معصومه در قم قرار دارد. همین اهمیت سبب شده تا برخی با ادعاهای نادرست سعی در تیره کردن چهره این شهر دارند. روز گذشته یک مرجع تقلید خاطرنشان کرد: غربی‌ها اصرار دارند که جامعه ما را فاسد کنند و ما باید کاری کنیم که جامعه از نظر ایمانی جامعه صالحی داشته باشیم؛ غربی‌ها هنوز و سرمایه بسیاری را جهت فاسد کردن جوانان خرج می‌کنند، ما باید توجه کنیم زبر اگر جوانان فاسد شدند جامعه فاسد می‌شود و این با همکاری همه نیروها حاصل می‌شود، این اصلاح بنیه ایمانی و اخلاقی جامعه تنها کار نیروی انتظامی نیست بلکه همه نیروها بایستی کمک کنند و نتیجه مطلوب را اخذ کنند. آیت ... مکارم شیرازی ادامه داد: قم مرکز فکر روحانیت شیعه است؛ قم متعلق به همه جهان شیعه است و اصرار است که قم را فاسد کنند، فعالیت‌های بر ضد اسلام در قم کم نیستند؛ ما باید مقابله کنیم.

پایان ماه عسل دولت و مجلس!

حاکمیت یکدست آرزوی اصولگرایان بود، چراکه می‌دانستند اصلاح‌طلبان جایگاهی در قدرت نخواهند داشت اما به مرور مشخص شد پیش بینی آنها اشتباه است و بعضا شاهد اختلافات مجلس و دولت هستیم. حتی شورای شهر با شهرداری تهران مشکل دارد. روز گذشته دبیر کل جامعه اسلامی مهندسین گفت: ما فکر می‌کنیم مجلس هر قدر بیشتر روی دولت بایستد، انقلابی‌تر است. دولت هرچه به مجلس کمتر توجه کند، انقلابی‌تر است، در حالی که امید ما این است که این مجلس و دولت با هم ملکلت را اداره کنند. من نگرانم که خدای نکرده ماه عسل این دولت و مجلس زود تمام شود. محمدرضا باهنر افزود: خیلی وقت‌ها ما گمان می‌کنیم که مسائل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشور انتخاب بین خوب و بد است، در حالی که اینطور نیست، ما گاهی مجبوریم بین بد، بدی را انتخاب کنیم که متضمن مصالح و منافع بیشتری است. دولت، مجلس و قوه قضائیه باید ز بر بار مسئولیت این انتخاب‌ها بروند. مشکل این است که دولت و مجلس جاری می‌خواهند قیمت ارز را اصلاح کنند، اما رویکردشان چگونه است؟ دولت می‌خواهد گردن مجلس بیندازد و مجلس گردن دولت.

سیاست

گفت‌وگو

صلاح‌الدین هرسنی در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

چاره‌ای جز «توازن بین ۳ قدرت» نیست

قدرت گرفتن دموکرات‌ها زمینه قدرت گرفتن ایران را فراهم کرد

قطر توانایی عمان در میانجیگری را ندارد

آرمان ملی – علی‌رضا پورحسین:
شیخ محمد بن عبدالرحمن آل ثانی، معاون نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه قطر، در تماس تلفنی با دکتر امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران، در مورد آخرین تحولات دوجانبه، منطقه‌ای و بین‌المللی و مذاکرات وین به گفت‌وگو و تبادل نظر پرداخت. طرفین در این تماس تلفنی بر ضرورت پیگیری جدی توافقات به‌عمل آمده در جریان سفر اخیر رئیس‌جمهوری ایران و امیر قطر در مذاکرات دوحه تأکید کردند. این تبادل نظر و گفت‌وگوی تلفنی بعد از سه‌م خواهی روسیه از ایران و درخواست تضمین کتبی مقامات کرملین از واشنگتن صورت گرفته و همین موجب تفسیر و تحلیل‌هایی شده است که آیا قطر می‌تواند در سایه نقش‌یابی‌های منطقه‌ای و واسطه‌ای خود بتواند در حل مناقشه تهران و واشنگتن در احیای و اجرای برجام نقش آفرینی کند. در راستای بررسی این مساله، «آرمان ملی»، گفت‌وگویی با دکتر صلاح‌الدین هرسنی، تحلیلگر مسائل بین‌المللی انجام داده است که حاصل آن را در ادامه می‌خوانید.

به چه دلیل مقامات قطر برای حل مذاکرات وین آمادگی از خود نشان داده‌اند و تحرکات زیادی دارند؟

به نظر می‌رسد نقش‌یابی‌های واسطه‌ای کشورهای عربی در حل مناقشات هسته‌ای مسبوq به سابقه بوده است. در گذشته همین نقش یابی برای حل مناقشات هسته‌ای از سوی کشور عمان به زعامت سلطان قابوس و وزیر امور خارجه اش یوسف بن علوی صورت می‌گرفت. حتی گفته شده است که مذاکرات مربوط به توافقات هسته‌ای با همان برجام در سال ۲۰۱۵ تا میزان قابل توجهی تحت تاثیر میانجی‌گری و نقش‌های واسطه‌ای مقامات عمان بوده است. در شرایط حاضر آنچه که بیشتر همه نقش واسطه‌ای مقامات دوحه را حول محور احیای برجام در مذاکرات وین تقویت می‌کند، و روندی پلنی مذاکرات و همچنین عدم رسیدن به مفاهمه در قبال برخی از خواسته‌های طرفین و به‌رم‌زدن میز مذاکرات یعنی درخواست‌های روسیه در اخذ تضمین کتبی از مقامات واشنگتن در مذاکرات وین است. به باور من به نظر نمی‌رسد که نقش‌یابی‌های قطر بتواند ترکی بر یخ مذاکرات وین ایجاد کند. در واقع ناتوانی مقامات دوحه در نرمال سازی شرایط در مذاکرات وین بدان جهت است که اولاً آل ثانی نه همانند سلطان قابوس وزنه‌ای در محافل کلاسیک دنیای عرب است و نه محمد بن عبدالرحمن آل ثانی مانند یوسف بن علوی دیپلماتی کاربلد و کار کشته‌است.

پس به چه علت مقامات دوحه اصرار به چنین نقش آفرینی‌هایی در حل مناقشات دارند؟

نقش آفرینی‌های قطر به عبارتی به علت اعتماد به نفس مقامات دوحه به جهت توقیف در حل برخی از مناقشات منطقه‌ای است. برای نمونه قدرت‌یابی طالبان در افغانستان را باید معلول مذاکرات دوحه میان زلمای خلیل زاد و ملاغنی برادر داندست با اینکه قطر توانست رابطه خود را با ترکیه تقویت، و ترمیم و بازسازی کند. حداقل هم دوحه و هم آنکارا روی احیای مسلمانان موضوع همسو دارند. همچنین مقامات دوحه برای حل بحران ریاض آنکارا میانجی‌گری کرده‌اند که میانجی‌گری آنها معطوف به نتیجه بود. در شرایط حاضر مقامات قطر در خل‌حضور رهبرانی چون سلطان قابوس و بن علوی و حتی در فقدان صباح احمد جابر صباح امیر کویت اصرار به چنین نقش آفرینی در حل مناقشات منطقه‌ای دارند. البته شرایط انرژی قطر نیز عاملی شده است که مقامات دوحه با چنین محدود نکندند و آن را مشخصه‌ای برای وزن دیپلماسی دانند. همین شرایط و زمینه ادراکی و ذهنی سبب تقویت انگیزه مقامات دوحه در حل مناقشات منطقه‌ای و بین‌المللی شده است.

آقا، قطر، صرف‌فا به واسطه احیای برجام و به صورت مستقیم در این خصوص به منافع خود رسید؟

قطر از زمانی که رابطه سیاسی‌اش در بحران سال ۲۰۱۷ با محوریت ریاست با چهار کشور عربی منجر به قطع روابط دیپلماتیک شد، با وجود اینکه در حال حاضر روابط خود را با این کشورها از سر گرفته و چه‌سا که در ائتلاف‌های منطقه‌ای مواضعی همسو با مجموعه‌های عربی داشته باشد اما در توجیه به اینکه اخیرا به کشورهای عربی پیوسته است و از طرف دیگر چون ما شاهد عادی سازی روابط محافل عربی با تل‌آویو در راستای صلح ابراهیم هستیم، مقامات دوحه بیشتر تلاش دارند که با نقش آفرینی‌های خود در مذاکرات وین، منافع متحدانی چون ریاض و ابوظبی و سایر کشورهای عربی را در صورت بر بار نشستن مذاکرات وین و سیاست احیای برجام لحاظ کنند. در واقع می‌توان گفت که انگیزه مقامات دوحه تا حدودی جنبه ابزار گراییانه نیز دارد. در سطحی دیگر این نکته نیز باید مورد توجه قرار گیرد که ممکن است احیای برجام موازنه قدرت در هندسه ژئوپلیتیک غرب آسیا را به زیان محافل کلاسیک دنیای عرب و به‌ویژه ریاض و ابوظبی رقم زند. به ویژه آنکه اولویت دولت دموکرات‌بایند در کاخ سفید نه خاورمیانه بلکه مهار چین است و کشورهای عربی نمی‌توانند مستطیلر به پشت گرم به حمایت‌بایند باشند. در واقع دوران‌بایند را برای محافل کلاسیک دنیای عرب باید باز تکرار دوران اوباما دانست به این معنی که ما باید تا میزانی شاهد واگرایی نسبی میان واشنگتن با محافل عربی و در مقابل پیششاری ایران در مناسبات منطقه‌ای باشیم که این دست از اتفاقات و رویدادها در منطقه غرب آسیا نمی‌تواند مورد موافقت محافل کلاسیک دنیای عرب باشد. بنابراین با توجه به سمت و سوهای جدید در روابط دوحه با کشورهای عربی نمی‌توان انتظار داشت که میانجیگری و نقش‌های واسطه‌ای مقامات دوحه بتواند به تقاعد مقامات تهران در مذاکرات غیرمستقیم و مستقیم با مقامات واشنگتن بیانجامد و تلاش‌های دیپلماتیک‌مان منجر به آب شدن یخ روابط تهران واشنگتن شود. از سوی دیگر باید توجه داشت که کشورهای عربی قارع از توانایی مالی که دارند، از ضعف‌هایی برخوردار هستند و مشخصه‌ی‌می‌خواهند تشدید تنش‌ها منجر شود تا از فضای این ضعف‌ها آسیب به آنها وارد شود.